

De fire revisionsgiganter ”Big Four” i skattely

Saila Stausholm
Copenhagen Business School

[Panama Papers](#), [LuxLeaks](#) og senest [Paradise Papers](#) har gjort det klart for alle: Hvis man er rig nok som virksomhed eller individ, kan man undgå størstedelen af sin skattebillet ad eksotiske omveje med selskaber i [skattely](#). Den globale udfordring med skatteunddragelse er muliggjort af lande, der er villige til at levere hemmeligholdelse og lave skatterater – og af professionelle, der er villige til at hjælpe klienter med at finde og oprette strukturer, der udnytter smuthullerne i det globale skattenet. Iblandt disse professionelle er [formueforvaltere](#), advokatfirmaer, bankrådgivere og revisorer.

Et erhverv, det er særligt interessant at undersøge, er revisionsfirmaer. Revisorernes rolle i økonomien er vigtig: De sikrer, at vi kan stole på virksomheders regnskaber og hjælper virksomheder med at overholde de forpligtelser, de har over for myndigheder og aktionærer. De fire store revisionselskaber – KPMG, Deloitte, PWC og EY – foretager revisionen af stort set alle de største virksomheder i den danske og den globale økonomi. Gennem deres rolle som revisorer har de automatisk adgang til de største selskaber, og de har opbygget deres forretningsmodeller, så de også kan tilbyde skatterådgivning til de samme firmaer. Dette er en vigtig rolle i økonomien og kræver dygtige eksperter. Men når det udføres af firmaer, som samtidig udfører skatterådgivning, giver det anledning til en dobbeltrolle, som [leder til øget brug af skattely](#).

Der er ikke i sig selv noget mærkværdigt eller suspekt i, at et firma udbyder skatterådgivning. Men når det er det selv samme firma, som myndighederne stoler på til at tjekke, om et firma har levet op til lovgivningens krav, udgør det et paradoks. Skatteundgåelse er nemlig ofte på kanten af loven eller i en gråzone. Så selvom firmaerne kun rådgiver om løsninger, de vurderer til at være inden for lovens ramme, kan rådgivningen stride mod lovens ånd – og det kan også ende med rent faktisk at blive dømt ulovligt, men kun efter en længere undersøgelse og retssag. Derfor kan disse firmaer være med til at understøtte skattestrategier, der undergraver skattelovgivningen.

Ud over revisionsgiganternes arbejde for private aktører er de også ofte [konsulenter for regeringer, når skattesystemet skal udvikles](#). Dette giver dem derfor en helt særlig ekspertise i kringelkrogene af skattesystemet, når de tager sig godt betalt for at hjælpe regeringerne med skat samt deres øvrige konsulentarbejde for offentlige myndigheder. Dette betyder naturligvis, at de opnår en unik ekspertise i spørgsmålet om, hvad der er inden for lovens rammer, som de kan udnytte i deres services til private kunder.

Det er svært at sige, hvor stor en del af de store revisionselskabers forretningsmodel, der er baseret på skattely. Men hvis man gennemgår, hvor de har [kontorer og ansatte, kan man se, at de er massivt til stede](#) i de lande, som mange betragter som [skattely](#). Dette rejser naturligvis spørgsmål om aktiviteterne i de fire store revisionsfirmaer i disse lande. Når man ser nærmere på, hvor mange ansatte de har i forskellige lande, kan man se, at de i gennemsnit har langt flere ansatte i skattely, end hvad der er i overensstemmelse med landets størrelse og BNP – og i gennemsnit også har flere ansatte per kontor. Antallet af ansatte er en god indikator for, hvor meget økonomisk aktivitet og

hvor mange kunder de har i disse lande. Hvis man ser på, hvor de til sammen har flest ansatte ift. størrelsen af den lokale befolkning, er Bermuda, Cayman Islands og Luxembourg i top-3.

NUMBER OF EMPLOYEES PER OFFICE

Revisionselskaberne varetager en central funktion for økonomien ved at sikre, at virksomhederne overholder den gældende lovgivning. Men de spiller en dobbeltrolle, når de vinder private gevinster på deres tilstedeværelse i de skattely, der aktivt undergraver andre landes lovgivning samt evne og ret til [selvbestemmelse](#). Derfor kan man stille spørgsmålstegn ved, hvordan disse selskaber skal reguleres, når de har så stor magt over markedet.

Revisionsgiganternes juridiske struktur gør det svært at regulere dem. Det skyldes, at de er splittet op i forskellige juridiske enheder, så deres kontorer i fx Danmark [ikke har nogen forpligtelse over for deres kontorer i skattelylande](#). Det implicerer i praksis, at selvom de danske kontorer tilbyder deres kunder koncernens samlede ekspertise og dermed også rådgivning fra de afdelinger, som er placeret i skattely, kan de danske afdelinger ikke holdes juridisk ansvarlige, hvis rådgivningen fra afdelingerne i skattely anviser kunderne en praksis, som er i modstrid med dansk lovgivning. Det medfører, at selvom de fra kundernes synspunkt er globale firmaer der kan tilbyde ekspertise fra hele verden, kan man ikke pålægge ansvaret for skattelyrådgivernes arbejde på de kontorer, som er placeret i Danmark eller EU.

Et af de store problemer med de store revisionsfirmaer er, at de på den ene side har mandat til at udføre lovpligtig revision af virksomheder og på den anden side tilbyder rådgivning i den mest "effektive" skattestrategi. Derfor kunne et forslag være at kræve en opsplittning af disse to funktioner, så firmaerne ikke står i en dobbeltrolle. Revisorerne selv [foreslår](#) desuden klarere regler, så skatteunddragelse ikke er muligt, da dobbeltrollen så vil være mindre problematisk.

Højere grad af transparens er desuden nødvendigt, hvis vi skal kunne regulere multinationale selskaber i almindelighed og professionelle servicefirmaer i særdeleshed. Et bud på, hvordan dette kunne gøres, er fx land-for-land-rapportering, hvor selskaberne skal offentliggøre, præcis hvor mange ansatte, hvor meget indtjening og hvor stor skattebetaling de har i hvert land. I en udvidet version skal de derudover fortælle, hvilke aktiviteter disse er fordelt ud over. Denne transparens vil

kunne bruges til at afgøre, om virksomheder betaler en skat, der er i overensstemmelse med, hvor deres reelle økonomiske aktivitet ligger. For revisionsgiganterne kunne det derudover bruges til at få et indblik i, hvor stor en del af deres forretningsmodel der rent faktisk er rådgivning i og om skattely.

Når de store revisionsfirmaer har den rolle, de har, er det, fordi de har licens til at drive revisionsvirksomhed. Derfor kan licensordningen bruges til at stille krav til virksomhederne om, hvad de skal leve op til for at opnå denne rettighed. Dette kunne fx være at stille krav om land-til-land-rapportering, men mere vidtgående kunne man også kræve afgrænsning eller komplet opsplitning mellem revisionsdelen og skatterådgivningen inden for hvert selskab.

I EU-Parlamentet har [PANA-komiteen](#) gennemgået en række aspekter af skatteunddragelse og hvidvask, herunder også de store revisionsfirmaers rolle i skattely. I deres endelige rapport indgår også [forslag](#) om, at revisionsfirmaer i højere grad bør reguleres globalt og være mere transparente. Udvalgets anbefalinger udtrykker også et ønske om, at EU Kommissionen skrider til handling mod Big Fours mange interessekonflikter, når de rådgiver både regeringer og skatteydere. Arbejdet med dette foregår fortsat i EU-regi.

<https://datawrapper.dwcdn.net/4IS1m/2/>